

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR XIII.

Cena lista

Jo 54.00.

Received as second-class matter January 22, 1919, at the post-office

at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., pondeljek, 12. aprila (April 12th) 1920.

Subscription 54.00

Yearly.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 2, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. E. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

SENAT GLASOVAL ZA PREISKAVO STAVKE.

NEW YORKU GROZI POMANJ-
KANJE ŽIVIL.

Agent provokater postavljen pod
kap in aretiran.

New York, N. Y. — 20,000 ogli-
balčnih čuvajev in kolodvorskih
delavcev na progah New York
Central in Lackawanna je ostavl-
lo delo. Ves tovorni promet je
ustavljen.

Washington, D. C. — Senat je
sprejel McCormickovo rezolucijo,
ki določa, da meddržavnna trgov-
ska komisija prešče vročke, ki so
vodi do tega, da so kolodvorski
uslužbenici pričeli podajati svoje
reznigranje v velikem številu. Gla-
sovanje se ni vrnilo po imenih.

New York, N. Y. — Kolodvors-
ki uslužbenici so rezignirali v ta-
ko velikem številu, da je železnički
obrat demoraliziran in je pri-
čakovati, da bo tovorni promet
popolnoma ustavljen. Na ieskis
železnic je v soboto niso vozili
tovorni vlaki, ker so kurjači re-
zignirali, obravnavanje brodov za
prevažanje ljudi je postaleno
neredno, ker so uslužbenici na bro-
dih, ki jih lastujejo železnic, pre-
nehali z delom.

Železnične držbe so izdale od-
redbo, da ne sprejemajo tovorne-
ga blaga. To pomeni, da je postala
zmešnjava v železniškem obratu
popolna. Ta zmešnjava se je razši-
rila tudi na obravnavanje osobnih
vlakov že v petek pred polnočjo.

Kurjači na lokomotivah so pre-
nehali z delom na ieskis železnic
in konfuzija je bila tukaj, ki je
povzročila, da je obravnavanje
osobnih vlakov postalo neredno tu-
di na drugih železnicah.

Na greenvilkem kolodvoru so
prenehali z delom rukodele, na-
stavljeni na pennsylvanski želez-
nici.

Zmešnjava je splošna in izrab-
ljati so jo že pričeli profitarji. Me-
so se je podražilo pri funtu za 2
do 4 centa in draže se tudi druga
živila.

Kolodvorski uslužbenici so brzo-
javili John Granauju, da so vsi
kolodvorski uslužbenici v New
Yorku prenehali z delom, pričakuj-
jo pa, da kmalu tudi drugi uslužbenici
podajo svoje rezignigranje. Dalje izjavljajo, da ne spre-
jemo dela več na železnicah, če že-
leznične družbe ne pristanejo na
njih zahteve.

Chicago, Ill. — Brzjavke, ki
prihajajo v Chicago, govore, da se
štivo železničarjev, ki podajo svoje
reznigranje križem Združenih
držav, bliškovito množi. Veli-
bizniško časopisanje skriva z raznimi
izjavami dokazati, da se število
železničarjev v Chicago, ki so pre-
nehali z delom, krči in da železnički
obrat postaja normalen. Kak-
šna je ta normalnost, pa vedo po-
vedati industriale in trgovci, ki
ne morejo odposlati naročenega
blaga.

Komaj je minilo par dni, odkar so
kolodvorski uslužbenici prene-
hali z delom, že so nastopili agenti
je provokaterji, da jih zapeljejo k
nasilnim dejanjem. Na shodu kol-
odvorskih uslužbencev je nasto-
pil tudi neki E. C. Esty, ki si je
domišljal, da z radikalnimi fraza-
mi pridobi vodstvo nad kolodvors-
kimi uslužbeniki. Na shodu jim je
pripovedoval, da je član I. W. W.
"sabotažna mačka" itd. Ko je spo-
znal, da nimajo te radikalne fra-
ze prave privlačne sile, se je pri-
čel bahati, da je ob času železnič-
arske stavke v Minnesota poru-
šil več železniških mostov in vla-
kov. Kolodvorski uslužbenici so ga
nekaj časa poslušali, nakar so ga
postavili pod kap, kajti njegove
fraze so bile ociten dokaz, da ima-
jo pred sabo agenta provokaterja. Delegacija praznujočih kolod-
vorskih uslužbenecv je na to od-
šla k policijskemu načelniku in
zahtevala, da arretira agenta pro-
vokaterja. Kasnejše so hoteli že enkrat
viščuti svojo srečo z radikalni-
mi frazami na glavnem stanu kol-
odvorskih uslužbenecv.

Po odhodu agenta provokaterja
(Nadaljevanje na 2. str. 6. kol.)

DELAVSTVO ZMAGUJE NA ANGLEŠKEM; NOVI VO- LILNI USPEHI.

London. — V Dartfordu je bil
izvoljen delavski kandidat J. M.
Mills za poslanca v parlamentu pri
izrednih volitvah. V Stockportu
je delavski kandidat ostal v maj-
hni manjšini, toda prejel je največ
glasov za koalicjskim kandida-
tom.

REŠKO VPRŠANJE RE- ŠENO BREZ WILSONA.

"Najboljši načrt", kar jih je bilo
do danes, se ni "definitivno"
sprejet.

PRIHODNJI TEDEN SE ODI- GRA ZADNJE DEJANJE.

London, 11. apr. — Poročila zad-
njih dni o rešitvi jadranskega
vprašanja na temelju novega
Lloyd Georgevega načrta so po-
trjena iz avtoritativnih srbskih vi-
rov, toda s popravkom, da itali-
jansko-srbski konferenčni še niso
definitivno sprejeli zaključka. Srbski diplomatički, ki so govorili o
tej stvari s poročevalci Associated
Press, so izjavili, da je novi načrt
"najboljši, kar je bilo doslej pred-
ložen" in oni upajajo, da bo reški
plan dosegel resen prihodnji te-
den na konferenci vrhovnega sve-
ta v San Remu.

Srbji so dalje rekli: "Angleški
načrt mora biti nekoliko revidiran,
toda Italija in Jugoslavija niso
zadaj pripravljeni dati majhne
koncesije, kolikor je potrebno, da
se ta stvar enkrat reši."

HOWAT IN ŠE TELJE ODBOK- NIK RUDARSKE ORGA- NIZACIJE V ZAPORU.

Governer Allen prihaja z ingovo-
rom.

Pittsburgh, Pa. — Aretirali so
Alexander Howata, predsednika
rudarske organizacije za štirinaj-
sti okraj, in odbornike August
Dorchyja, Thomas Harveyja in
Robert Fosterja, ker se niso od-
zvali vabilu, da pridejo pred in-
dustrialno sodišče. Sodnik je od-
redil, da ostanejo v zaporu, do-
kler se ne odločijo, da pojdejo
pred sodišče in odgovarjajo na
stavljenega vprašanja.

Ko je governor Allen izvedel,
da so odborniki rudarske organi-
zacije zaprti, je seveda podal iz-
java, da se pokaže pred svetom
kot najboljšega človeka. "Žal mi
je," je rekel governor, "da je mr.
Howat postal tako ekstreman, da
se ni hotel pokoriti sodiščemu u-
kazu. Proti nobenemu ne gojim
sovraštva, ne proti Howatu, ne
proti drugemu."

Seveda, v jeseni bodo volitve!

Pred industrialno sodiščo hoče-
jo pritrirati tudi kolodvorske n-
službence v Kansas City, toda
sedaj še ne vedo, katere uslužbenice
naj povabijo, kajti kolodvorski
uslužbenici so podali rezignigranje,
to se pravi, da so odpovedali slu-
bo. Je pač križ, gospodje si zdaj
belijo svoje "učene" glave, kaj
nakar store, ker ni bila proglašena
stavka.

Girard, Kans. — Alexander Ho-
wat se še ni odločil, če bo apel na
najvišje sodišče ali pa kasnejša
stavka rudarjev vplivala na go-
vernerja Allenja, da popravi svoje
industrialno sodišče, o katerem
je govoril toliko dobrega v jeseni.
O korakih, ki jih podvzame Ho-
wat, bo odločila konferenca od-
borkov rudarske organizacije,
kateri bo prisostvoval tudi pravni
svetovalci organizacije.

"Kanski delaveci se ne bodo
podvrgli tej postavi, "je nadalje-
val Howat. "To ni postava, am-
pak je nasilje."

4000 RUDARJEV STAVKA V KANSASU.

Pittsburgh, Kans. — 4000 pre-
mogarjev je na štrajku v tem o-
kroku; okrog 40 rogov je priza-
detih. V okrožju dela več kot 12,
000 rudarjev.

ZBORNIČA SPREJELA MIROVNO REZOLUCIJO.

243 GLASOV ZA REZOLUCIJO IN 180 PROTIV.

Za rezolucijo je glasovali tudi 22
demokratov.

Washington, D. C. Republikan-
ska opozicija je dosegla, po čemer
je stremila Kongresa zbornica je
sprejela mirovno rezolucijo, ki
proglasa mir z Nemčijo. Če senat
sprejme rezolucijo in jo predsed-
nik ne vetrira, kaj bo s tem dose-
zenega?

Kaj pa, če jo predsednik vetrira?
Ali je bila ta rezolucija spre-
jeta, da so preklicani vojni zakoni?

Kajti v teku debate, ki je tra-
jala dva dne, so demokrati pred-
ložili rezolucijo, ki preklenje vse
vojne zakone, ne omenja pa, da je
prenehalo vojno stanje. Ce bi bili
zagovorniki mirovne rezolucije za
odpravo vojnih zakonov, kot nekateri
hodijo dopovedati, tedaj bi najprvo
glasovali za to rezolucijo, tako da vojni
zakoni takoj preneha biti veljavni. Zdi se pa, da je
ravno pri republikanskih opozici-
jonalkih prav malo resne volje za
takočinko odpravo vojnih zakonov,
ker nekateri vojni zakoni o-
stanejo veljavni še nekaj mesecov
po proglašenem miru, nekateri pa
odpadajo s proglašitvijo miru. Re-
zolucija za takočinko preklenje vo-
jnih zakonov je bila odločljena z
221 glasovi proti 171, kar dokazuje,
da so glasovali proti rezoluciji za
odpravo vojnih zakonov, tisti, ki so
najbolj kričali, da je treba
sprejeti mirovno rezolucijo, da se
odpravijo vojni zakoni. Razmerje
glasov so najboljši argument.

Preden je bila mirovna rezolu-
cija sprejeta je trajala zadnji dan
debata sedem ur.

Republikanski govorniki so ve-
činoma napadali predsednika Wil-
sona. Stvarnih argumentov za o-
hranitev miru ni bilo. Medtem ko
je republikanska opozicija proti
miru pogodbi brez pridržkov
zagovarjala mirovno rezolucijo, je
vstal republikanec Kelley iz Mi-
chigana in je govoril proti rezolu-
ciji. Povedal je, da ta rezolucija
sklepa separaten mir z Nemčijo
brez pogojev, obljub in garancij.
Dejal je, da bo sprejem proti rezolu-
ciji obudil prepričanje, da je bila
sprejeta na želo tistih, ki so za
mirovno pogodbo s pridržki in
brez pridržkov.

Ko je glasovali proti rezoluciji na glasova-
nju, je bilo zanj oddanih 243 gla-
sov, proti nji pa 160.

RUDARSKA MIKDALE ŠE NI PO- VIŠALA PROPORTIJONAL- NO Z DRAGINJO.

New York, N. Y. — Zastopniki

rudarske organizacije za pre-
dložili konferenci podatki, da so življenske potre-
bline v naseljih, zgrajenih v
distriktilih, v katerih kopijo trdi
premog, podrazilje od leta 1914 za
pet in devetdeset odstotkov, me-
nza se je pa povisila le za 49-
8/10. Dokazali so, da rudarjeva
družina potrebuje na leto \$2,112,
če hoče tako živeti, kot se spodobi,
da žive ljudje. Ti podatki so bili
predloženi, ker so rudarski baroni
trdili, da so rudarji povprečno na
leto zaslužili po \$1,500, povisite
mezde pa znaša sedemdeset na-
stotkov povprečno.

Ko so zastopniki rudarjev pred-
ložili svoje dokaze, so umolnili
rundniški podjetniki, kajti jezik
je govoril toliko dobrega v jeseni.
O korakih, ki jih podvzame Ho-
wat, bo odločila konferenca od-
borkov rudarske organizacije,
kateri bo prisostvoval tudi pravni
svetovalci organizacije.

VELIKA BRITANIJA UVAŽA AMERIŠKI MED.

Washington, D. C. — Zvezni
državni poljedelski departement
poroča, da izvoz medu Zdr. drž-
av veden bolj raste in večino medu
se izvaja v Anglijo. Leta 1918 je
Anglija kupila v Zdr. državah
16 milijonov funtov medu v vred-
nosti pet milijonov in pol dolarjev.
Največje povpraševanje je po
californijskem medu. — Anglija
kupuje v tako veliki množini med
vsih ponajnjenja sledkorja.

'STAVKE NI ŽELJENIČARI SO PUSTILI NEKO', PRAVI GOMPERS.

Philadelphia, Pa. — Sam Gom-
pers, predsednik Ameriške delav-
ske federacije, je izjavil tukaj v
soboto zvečer: "Na železnicah ni
nobenega štrajka. Kongres je pre-
povedal stavke na železnicah, toda
zakona ni, ki bi branil delavcem
pustiti delo. To se godi. Delave-
ci so enostavno pustili delo."

ZAROTA PROTIV MEHI- ŠKI VLADI ODKRITA.

NEDOKAČNA VILLE PRIJETA NA POTU Z VAŽNIMI PIEMI.

Sonora protestira proti mobiliza-
ciji čet ob meji.

El Paso, Tex. — Aretirani je
pet oseb in zvezna porota preiskuje
intrige za zanetitev revolucije
v Mehiki. Zvezni oblastni organi
izjavljajo, da so prišli na sled
zarotniškemu načrtu, po katerem
so uveljavljene mirovne po-
godbе, če bo Francija slišala svojo
pot brez ozira na harmonijo.

Nasprotno pa izjavlja iz Pariza,
da je angleška vlada je včeraj
objavila v Parizu obvestila fran-
cosko vlado, da odpokliče svoje
zastopnike iz medzavojniških komi-
sij, da uveljavlja mirovne po-
godbе, če bo Francija slišala svojo
pot brez ozira na harmonijo.

Amsterdam, 11. apr. — Iz Aix-
la-Chapella je prišla vest, da so
delavci svetli preizvrali vlado v
Pitterfeldu in Magdeburgu (80
milij južnozapadno od Brelna). V
Plauen na Saksonskem so spartakovi
zadnji petek napadli gar-
nizijo narodne garde in osvojili
vojaške barake in železniške po-
staje.

Delavski svet v Ruhru so še ni-
so podali,

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cena oglaševanja: 50 centov. Kopiji se ne vračajo.

Naročniški: Zedinjenje države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$8.00 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in na inozemstvo \$7.00.

Naslov na vse, kar ima stik s Slovenci

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$8.00, and foreign countries \$7.00 per year.

Date

Datum v oklepanju n. pr. (Márcia 21. 1920) polet valjega imana in naslova posamezne, da vam je z tem danoval potreba naročanja. Posvetovite jo prenosno, da so vam ne ustavi list.

NIHČE NE MORE ZASTOPATI INTERESE VELIKEGA BIZNISA IN DELAVSTVA OBENEM.

Mestni uslužbenci v Chicagu, pisarniški uslužbenci, ognjegasci, ulični pometniki, odvajalci odpadkov in drugi so prejeli drobtine, ko so vprašali za kos kruha, ker so bende resnične, da ne more tisti zastopati interese delavstva, ki zastopa koristi velikih privatnih interesov.

Ko so bile volitve, so kandidirali v mestni zastop in ki sta jih postavili stari politični stranki — demokratična in republikanska, pripravovali, da bodo ravno tako zastopali interese delavstva kot koristi veletrgovcev in vleindustrijalcev. Mi smo za pošteno kupčijo, da vsakdo dobi svoje, so naglašali tudi kandidatje, kadar so nastopali pred volilci. In mestni uslužbenci so verjeli v to bajko in agitirali so z vsemi močmi za izvolitev teh mož, poleg so se posmehovali kandidatom delavske in socialistične stranke, čes, kaj boste vi, saj še nimate mestne uprave v rokah. Ti duševni siromaki niso niti tako da leč mislili, da bi se zavedali resnic, da ima tisti uprava mesta v rokah, ki ga izvoli ljudstvo, in če bi se delavci v Chicagu na dan volitve združili, da bi imeli delavska in socialistična stranka večino v mestnem svetu, to je, da bi vodili mestno upravo.

Ko so mestni uslužbenci predložili svoje zahteve za povrašanje mezde, so se lahko prepričali, da so napravili veliko zmoto, ko so verjeli, da mestni svetovalec lahko obenem zastopa koristi delavstva, veletrgovcev in vleindustrijalcev, kajti mestni svet je sklenil, da se za povrašanje mezde dovolijo le \$2,200,000, za ulične pometnike pa še posebej \$800,000, mesto \$5,500,000.

Zastopniki organizacij mestnih uslužbencev so predložili mestnim očetom podatke, če bi se proporcionalno povrašal davek telefonskim, cestnozelezniškim in razsvetljavnim interesom na podlagi tiste ocenitve njih imetka, na kateri so sami zahtevali povrašanje voznine, telefonskih in razsvetljavnih pristojbin, dalje hišnim posestnikom v poropriji, po kateri so hišni posestniki podražili stanovanja, da bi v mestno blagajno prišlo več denarja, kot je potreben za povrašanje mezde mestnih uslužbencev. Gospodje mestni očetje niso sprejeli tega nasveta, ampak odkazali so ga justičnemu odseku, da ga preišče. Kedaj se bo ta preiskava izvršila, pa seveda ne more nihče povedati, ker se take zadeve rade porinejo na dolgo klop, da tam mirno zaspne v pozabljenosti.

Zmešnjava, ki je trajala nekaj dni zaradi stavke pisarniških uslužbencev in nekaterih drugih mestnih delavcev je zdaj proč. Nevarnost je minila in kdor ni zadowoljen s svojo usodo in mezo, mu bodo rekli, da si lahko kje drugje poišče delo.

Zanimivo je tudi, kako se je to povrašanje mezde izvršilo. Po \$300 do \$700 povrašanja na leto so prejeli tisti, ki vlečejo visoke plače, policajem in ognjegascem, ki so zahtevali po \$300 povrašanja na leto, so dovolili le po \$192. Pisarniški uslužbenci so zahtevali dvajset odstotkov povrašanja, prejeli so pa le deset odstotkov.

Da je tako žalostna končalo povrašanje mezde za mestne uslužbence, so uslužbenci precej, sploh največ sami zakrivili. Pri volitvah v mestni zastop so vprav mestni uslužbenci najbolj vneti agitatorji za mestne očetje, ki zdaj sede v občinskem zastopu. Iz kandidatov delavske in socialistične stranke so se norčevali. To pove, da zdaj tako leže, kakor so si sami postljali. Breco, ki so jo prejeli letos, ko so zahtevali povrašanje mezde, bi jih morsala spomenovati. Ali jih pripelje ta brca na drugo pot, na pot političnega spoznanja, da je glasovnica zanje boljše prožje kot pa stavka, da je delavščka strokovna organizacija brez delavske politične organizacije podobna čolnu na razburkanem morju brez vesla? Mogoče! Mogoče pa tudi še ne tako kmalu, kajti tudi lani so zahtevali povrašanje mezde, toda dobili so drobtine mesto kosa kruha. Od takrat so bile v Chicagu že volitve v mestni zastop, toda izid teh volitev kaže jasno kot beli dan, da so se iz preteklih let prav malo ali pa nič naučili.

Clovek, ki na dan volitev glasuje proti svojim interesom, kaže se pa jezi, ker so ali njegovi interesi po voliti, je podoben človeku, ki je zapalil svojo hišo, kasneje pa jasi, ker je zgorela in je brez doma.

Izjava socialistične stranke v N. Y.

Delavstvo se ne bo umaknilo s političnega pozornika demokratičnih na ljubo.

New York, N. Y. — Socialistična stranka v državi New York je objavila siededečo izjavu z ozirom na izključenje petih poslanec v legislativu in nameravano zakonodajstvo proti pravicam stranke.

"Oligarhija se je poslastila kapitola v Albanyju in odpravila v državi New York republikansko formo vlade, ki je zajamčena v ustavu Združenih držav. Repräsentativnemu sistemu, ki je bil ustanovljen leta 1789, je zavaden smrtni udarec. Reakecionarna revolucija ugroža volilno pravico milijonov delavcev v vseh Združenih državah. V naši največji državi Unije je strmolagljeno predstavništvo manjšine. Več kot 80.000 državljanov je oropanil volilne pravice in oligarhija se pripravlja, da oropa še 100.000 državljanov ali več."

Vse, kar je bilo dokazano pripravnavni proti socialistom, je to, da socialisti smatrajo, da vse, bogastva proizvajajoča sredstva, se ne smejo izkorisčati v privaten interes, da je socialistična stranka zahtevala od svojih izvoljenih predstavnikov, da se morajo držati obljub, ki so jih dali volilcem, da socialisti simpatizirajo z revolucionarno Rusijo in da se ne zmenijo za "patriotizem" tiste vrste, ki ga odobravajo oligarhi. To je pa zločin v očeh oligarhije.

Oligarhija v Albanyju ima začasne uspehe. Zdaj poskuša uničiti nekatere vzgojedalne zavode največjih delavskih organizacij v New Yorku in Randovem šolo. Na dnevnem redu zborne so zakoni, s katerimi nameravajo pozidatini stavke in popolnoma zvezati roke strokovno organiziranemu delavstvu; na drugi strani pa se obsojene na smrt vse, delavstvo naklonjene predloge.

Udarec, ki zdaj dejujejo na delavske unije, socialistično stranko in delavske izobraževalne institucije v New Yorku, združujejo delavev v trdnejšo vez in jim dojavljajo na tisoče simpatiziravje. Zadnji dnevi sramotnega procesa v Albanyju, ki so spreminali zločin z alkoholičnimi penami, so zdravili na tisoče ljudi, da se zdaj zavedajo nevarnosti, v katero jih tira vsled vojnemu zblaznju v obrežnem nasipu, so bila zdaj zastonj.

ŽELEZNIŠKA POSTAJA JE ZGORELA DO TAL.

Little Rock, Ark. — Požar je učil postajo pacificne železnice, ki je bila največja postaja v državi. Škoda znaša nad stot petdeset tisoč dolarjev. Ogenj so zanetile poskodovane električne vodilne žile.

OGENJ JE NAPRAVIL VELIKO ŠKODO NA LETALSKI POSTAJI.

Dallas, Tex. — Na tukajnji letalski postaji je nastal ogenj iz nemških vzrokov, ki je uničil sedem etal, nekaj lesentih barak in večjo zalogu lesa. Škoda cenijo na en milijon dolarjev. Ogenj so zanetile poskodovane električne vodilne žile.

PREISKAVA RADI TRPINČEWA, VOJAČEV PRED ZBORNICIM ODSEKOM.

Washington, D. C. — Pred zbornim odsekom se vrši preiskava zaradi trpinčenja ameriških vojakov v Francijo.

Otožnica pravi, da so kompanije vojaške policije hodile po Parizu in na debelo ajetirale ameriške vojake. Brigadni general William H. Harris, hivski poveljnik ameriških čet v pariskem okraju, je trdil pred odsekom, da je obtožnica krivična. Ravno tako je pa rekel, da ni res, da se niso proti vojakom posluževali tretje muične stopnje, da so izsildili iz njih razne izpovedi.

Kongresnik Bland iz Indiane je prečital razna poročila, da so oficirji tepili vojake. Po prečitanju poročil je vprašal generala, kaj je storil v teh slučajih. General mu je odgovoril, da se je vedno ravnal po navodilih armadnih nadzornikov.

"To je ravno kriz," je rekel kongresnik Bland, "trdorečne in železoročne metode so bile vedno v navadi in nihče ni bil kaznovan."

In ko je kongresnik Bland rekel, da so se poslužili tretje muične stopnje, je general izjavil, da ni bil informiran, da so bile take razmere.

"To je vzrok," je rekel kongresnik Bland, "da ste zdaj tu. Vedno sem trdil, da vam niso znane razmere, ali zdaj hotejo o njih informirati." Dostavil pa je, da je v sobi nad generalovo pisarno, ki je merila 20x15 četrtinov, poleg druge vojne, za katere bodo potrebovali veliko armado.

z lehnu. Strokovno organizirano delavstvo se je smejalo temu izbruhu jeze, ki je še določno pokazal, da se nihče drugi ne poganja, da se kazalcev na uri prvo nedeljo v aprilu pomakne za eno uro naprej, zadnjo nedeljo v septemburu pa za eno uro nazaj, kot že govorje bankirji, ker se boje, da jim bodo nujorški bankirji pobrali smetano, ker bodo bankirji priseli dve uri preje plesati okoli zlatega teleta v New Yorku kot v Chicagu.

Bančni interesi se še ne čutijo premaganjam, ampak čutijo, da bodo zmagali, ker so zanj volitve končane in se nekaterim mestnim očetom ni treba dati za svoje sedeže do prihodnjih spomladni, ko bodo zapet razpisane volitve v mestni zastop. Velebniški listi pravijo, da ni staro mestni svet opovojil edebe za prihranitev dnevnne svitlobe, to lahko storiti novi mestni svet, ki se snide dne 3. maja. Trenutno je tako odkazati odsek od edb, da jo uvažuje in da jo predloži kmalu seji mestnega sveta, ko je pretresel od vseh strani.

Bančni interesi lahko poskušajo enkrat svojo sreco, ali pa desetrat, strokovno organizirano delavstvo bo pa ponovilo svojo zahtevo, da jo mestni svet zavrne, ter jo nihče drugi ne želi kot bančni interesi.

POVODENJ JE ZAHTEVALA DVE ŽRTVI.

Muscatine, Iowa. — Južno od mesta je reka Mississippi poplavljena in dvajset tisoč akrov aveta, ki leži nizko. V tovarnem, ki se nahaja blizu poplavljene ozemlja, so prenehali z obratom, ker se boje, da vsakčas udere voda vaje. George Gibson in George Hartland sta bila s čolnom pri otkoku, ki se nahaja nasproti mesta, to je naenkrat silni tok potegnil bolj s sabo in ga odnesel sredi reke. Nekaj minut kasneje se je čoln prekucnil in oba sta utonila. Vsled poplav je okoli stiri tisoč prebivalcev v nevarnosti, da jih doseže voda. Kajti vsa prizadevanja, da se zmanjša luknja v obrežnem nasipu, so bile zdaj zastonj.

ŽELEZNIŠKA POSTAJA JE ZGORELA DO TAL.

Little Rock, Ark. — Požar je učil postajo pacificne železnice, ki je bila največja postaja v državi. Škoda znaša nad stot petdeset tisoč dolarjev. Ogenj so zanetile poskodovane električne vodilne žile.

OGENJ JE NAPRAVIL VELIKO ŠKODO NA LETALSKI POSTAJI.

Dallas, Tex. — Na tukajnji letalski postaji je nastal ogenj iz nemških vzrokov, ki je uničil sedem etal, nekaj lesentih barak in večjo zalogu lesa. Škoda cenijo na en milijon dolarjev.

PREISKAVA RADI TRPINČEWA, VOJAČEV PRED ZBORNICIM ODSEKOM.

Washington, D. C. — Pred zbornim odsekom se vrši preiskava zaradi trpinčenja ameriških vojakov v Francijo.

Otožnica pravi, da so kompanije vojaške policije hodile po Parizu in na debelo ajetirale ameriške vojake. Brigadni general William H. Harris, hivski poveljnik ameriških čet v pariskem okraju, je trdil pred odsekom, da je obtožnica krivična. Ravno tako je pa rekel, da ni res, da se niso proti vojakom posluževali tretje muične stopnje, da so izsildili iz njih razne izpovedi.

Kongresnik Bland iz Indiane je prečital razna poročila, da so oficirji tepili vojake. Po prečitanju poročil je vprašal generala, kaj je storil v teh slučajih. General mu je odgovoril, da se je vedno ravnal po navodilih armadnih nadzornikov.

"To je ravno kriz," je rekel kongresnik Bland, "da ste zdaj tu. Vedno sem trdil, da vam niso znane razmere, ali zdaj hotejo o njih informirati." Dostavil pa je, da je v sobi nad generalovo pisarno, ki je merila 20x15 četrtinov, poleg druge vojne, za katere bodo potrebovali veliko armado.

In ko je kongresnik Bland rekel, da so se poslužili tretje muične stopnje, je general izjavil, da ni bil informiran, da so bile take razmere.

"To je vzrok," je rekel kongresnik Bland, "da ste zdaj tu. Vedno sem trdil, da vam niso znane razmere, ali zdaj hotejo o njih informirati." Dostavil pa je, da je v sobi nad generalovo pisarno, ki je merila 20x15 četrtinov, poleg druge vojne, za katere bodo potrebovali veliko armado.

Imoznamstvo.

Liga centralno in južnoameriških republik.

Washington, D. C. — Kongres v Salvadorju je sklenil povabiti vse španske republike v centralni in južni Amerikri, da naj pošlje zastopnike na konferenco, na kateri se naj ustvari liga vseh teh republik z mirovnim razdelitvom, da razsorjuje vseh medsebojnih sporov. Združene države naj bi bile izključene iz lige in Monroe doktrina bi potem ne bila več potrebna.

Napadi na policiste na Irakem.

London. — V Nemčiji je bil v petek izvršen napad na tri policiste, ko so se vozili na bicikli v Newport. Eden je bil ubit, ostala dva sta pa teko ranjena.

V Blackbrouku so zgorale policisce barake. Stirne osebe so bile aretirane.

Clemenstvo in Churchill dobita "rdičo medaljo."

Reval, Estonia. — Iz Moskve javljajo, da so russki komunisti na svoji konvenciji sklenili v šali, da se pošlje Clemenceauu, bivšemu ministru predsedniku v Franciji, in Winstonu Churchillu, angloškemu vojnemu ministru, "red rdice zastave", ker sta si pridobil velike zasluge za mednarodno revolucijo.

Pegavica razsaja v Galiciji.

Berl, Švica. — Iz Lvova poročajo o strašnih posledicah pegavice v vzhodni Galiciji. V januarju in februarju je bilo 43.000 bolnikov in na tisoče jih je umrlo. Nekateri vasi so popolnoma izumrli.

Mirovna pogodba "krpa papirja".

Berl, Švica. — Nemčija bi mela te dni razročiti okrog 70.000 mož v sviniju mirovne pogodbe, toda vpravljajo je, da li je mirovna pogodba že okoli stiri tisoč prebivalcev v nevarnosti, da jih doseže voda. Nemci smatrajo, da je Francija

DOPISI.

Arma, Kans. V tej naselbini je naseljenih se precejšnje število Slovencev, toda da bi se kateri oglasti s kakim poročilom v slovenskih listih, pa ne opazim. Ustanovili vi prav lahko svoje podporno društvo in ga pridružili "Slovenski narodni podporni jednoti". Tukajšnji rojaki smo sicer skoraj vsi zavarovani za slučaj nešreče in spadamo k raznim društvom na Brezy Hill in Franklinu. Ti dve naselbini sta pa precej oddaljeni od naše naselbine in radi tega bi bilo zelo priporočljivo, da bi ustanovili v tukajšnji naselbini svoje društvo in ga pridružili "Slovenski narodni podporni jednoti". S tem bi si prihranili marsikako uro časa, katerega sedaj porabimo, ko hodimo v oddaljene naselbine na drusitvene seje. Ako se kak tukajšnji rojak strinja s tem, naj se oglasti, da ukrememo vse potrebno.

Z delom se ne morem kaj posebno povhvaliti. Draginja je tudi velika in občutni se veliko pomanjkanje okroglih dolarjev.

Zadnji torek je valed deževja udriča voda v tukajšnji rov, ki ga lastuje "Hamilton Coal Co." in poplavila rudnik. V glavnem hodniku je voda segala čez kolena in radi tega ni nobenega premogarja veseljeli prehresti vodo, ker smo imeli vsi slabe čevlje — za dobre itak nimamo dosti denarja. Ko nas preddelavce (boss) vidi, se ojunači in pričel prisnati posamezne premogarje na svojem hribu čez vodo na suho, kamo: voda še ni dosegla. Naložili smo ves nakopani premog in ga odpodhalili iz rova. — John Janash.

Gross, Kans. — Opozarjam vsa društva "Slovenske narodne podporne jednotne" v državi Kansas, da se vrši proslava prevega maja v Brezy Hillu, Kansas. Slednemu razredno zavednemu delavecu je znano, kakšega pomena je dan prvega maja za splošno delavstvo in vseled tega apeliramo na vsa društva SNPJ v državi Kansas, da se udeležijo te slavnosti v polnem številu. Ne smemo se ustrašiti tega, ker naselbina Brezy Hill nima nobene ugodne zveze z drugimi slovenskimi naselbinami. Pokazati moramo rojakom v tej naselbini, da nas ne more zadržati nobena ovira, da bi se ne udeležili tega edinega delavskega praznika.

Društvo "Prvi maj" št. 65 SNPJ bo ukrenilo vse potrebno, da se ta proslava izvrši kolikor mogoče najbolj slavnostno in apelira na vse rojake v tej naselbini in bližnjih sosednjih naselbah, kot Yale, Frontenac, Radley, Ringo, Girard, Edison, Franklin, Arma, Mulberry in druge, da se udeleže te proslave. Apeliram tudi na oddaljene naselbine na jugu, kot Chioppa, Fleming, Cherokee, Daisy Hill, Scammon, Skidmore, Mineral in okolice, da se po možnosti udeležijo te proslave. Ne ustrašite se neugodne zvezne z električno železnico, ker pa naselbina Brezy Hill itak ni preveč oddaljena od postaje električne železnice. Proslavimo ta edini delavski prazniki kar najbolj slavno!

Cisti preostanek te veselice je namenjen za blagajno združenih društva SNPJ v državi Kansas ali zastavno blagajno. — Frank Homar, tajnik zastavnega odbora.

Verona, Pa. — Delavske razmere v tukajšnji naselbini še niso tako slabe in tudi plača ni premajhna. Toda življenske potrebuješine so vedno dražje in delavec se kljub nemajnemu zaslužku ravno komaj preživi. Ako bi se delali sleherni dan, ne vem, kako bi se preživel. Vsled tega je že vedno prazen, da naj ga obračamo kar hočemo.

Ko delavec dobi dvotedensko plačo od 60 do 80 dolarjev in nekateri mogoče še več, takoj pričnejo kričati naši velenprofitorji, kako grofovo plačo dobijo delaveci in da plača še nikdar niso bile tako visoke. Toda tega pa niso priznati, kako visoko so naveli cene življenskim potrebuješinam in da še nikdar niso delali tako ogromnih dobitkov kot ravno sedaj. Delavec mora garati od sedaj do večera za žive in mrtve, nasi izkorisčevali se pa smejijo od strani in nam vedno pridigajo, da moramo samo moliti, hodiči v cerkev in delati, pa bomu delili boljše življenje. Delavec is-

hko bodi v cerkev in moli noč in dan, toda ob koncu meseca nam ne bodo rekli, da počakajo za stanino in da ni se treba plačati za življenske potrebuješine. Ampak delovali bodo takoj sleherni cent, pa naj siromak vzame denar, kjer hoče, ako ne, mu odpovedo stanovanje in odrečeo dobavo življenskih potrebuješin. Če se pa delaveci organizirajo strokovno in politično ter zahtevajo nekoliko boljše plačo in izboljšanje delavskih razmer, da morejo vsaj človeku primerno živeti, pa nasi izkorisčevali takoj pričnejo kričati in napadati delavce na vse mogoče načine, pridigajo v cerkvah, da sna delaveci brezverci, da nočemo poslušati božjih zapovedi, da smo puntarji in nevarni prekuveni. Toda, tega pa nikakor nočemo priznati, da so ravno ti vzrok vsem industrijskim nemirim, ker s svojim brezmejnim izkorisčanjem tirajo splošno ljudstvo v propast. Ne pomislijo, da so sami vroki vsemu nezadovoljstvu, ne vpoštevajo nauk onega, ki je rekel, da je treba lačne nasiliti in žejne napojiti. Samo, da so sami siti vsega, za druge se ne brigajo.

Kot primera velenkorisčanja od strani "gospodovih služabnikov" naj navedem naslednji slučaj: V tukajšnji naselbini je umrl nek rojak, ki je zapustil ženo s tremi nadzorastimi otroci. Poganjan je bil po katoliškem obredu. Ves obred je izvršil tukajšnji duhovnik v eni urici in njegov račun je znašal \$37.00, reci in beri sedemnajdeset dolarjev za enoурno delo. Delavec pa mora garantirati, da ima vse dan, da zadruži pet do sedem dolarjev na dan. Razumno, da mors "veličnosti" nekaj zasluziti, ker bi drugače ne mogel preživeti sebe in svojev.

Kaki delavski "prijatelji" so nekteri časopisi, je že tudi splošno znano, posebno oni, ki jih lastijo privatni interesi. Pri tem ne mislim velenbizniške liste, ampak one, ki se imenujejo "delavski list". To ime jim služi samo za vado, da slepijo svoje naravnike, zagovarjajo pa vedno privatne interese. Navadno vsak list po svoje zagovarja delavske interese in napačno druge delavske organizacije ali stranke. In taki listi nosijo po krivici ime "delavski list", ker ne služijo

svojemu namenu, ampak privarnim interesom. V resnici imajo prav delavski listi zelo težko stališče, ker so delavski nasprotniki prisegli, da bodo unicili prave delavskie liste, aka ne na en način pa na drugi. Vsled tega je dolžnost delavskih zavedenega delavca, da podpira prave delavskie liste, ker delavsko časopisje je na boljše orožje v boju zoper velezkorisčanje.

Slovenci v Ameriki imamo veliko časnikov, toda izmed vseh je najboljši list "Prosveta", ki v resnici piše v pravem delavskem duhu. Toda v političnem oziru pa nimamo nobenega, ki bi v pravilu svobode zagovarjal delavstvo, kot n. pr. kako vstaja svoboda v onih delih Evrope, kjer so bili delave najbolj zatrani in tlačeni pot carizmom in avtokracijo. K temu zatrjanju priponomejo tisti listi, ki na eni strani podpirajo in zagovarjajo delavce, na drugi strani pa pa pošteno zatrajo. Ne pomislijo, da so sami vroki vsemu nezadovoljstvu, ne vpoštevajo nauk onega, ki je rekel, da je treba lačne nasiliti in žejne napojiti. Samo, da so sami siti vsega, za druge se ne brigajo.

Predčital sem nekaj časopisov iz starega kraja kot n. pr. "Slovenski Narod", "Jugoslavijo", ki izhajata v Ljubljani in "Nova doha", ki izhaja v Celju. Iz teh listov sem razvidel, v kakem nasprotju so ti listi in edini samo v enem oziru, namreč za kraljevino SHS. Razumno ti listi so buržavzni, vselej tega so za kraljevino, ker v kraljevini lahko nadavljujejo delavstvo. Ker pa buržavzacija je delavcem tajnik ali pa pri predsedniku. Pristopajte, ker ne veste, več voditi za nos, valed tega jim sedaj objubujejo razne pravice

Prečital sem nekaj časopisov iz starega kraja kot n. pr. "Slovenski Narod", "Jugoslavijo", ki izhajata v Ljubljani in "Nova doha", ki izhaja v Celju. Iz teh listov sem razvidel, v kakem nasprotju so ti listi in edini samo v enem oziru, namreč za kraljevino SHS. Razumno ti listi so buržavzni, vselej tega so za kraljevino, ker v kraljevini lahko nadavljujejo delavstvo. Ker pa buržavzacija je delavcem tajnik ali pa pri predsedniku. Pristopajte, ker ne veste, več voditi za nos, valed tega jim sedaj objubujejo razne pravice

POTREBUJEMO UNIJSKE PREMOGARJE.

Nova platična lestvica je sedaj vredna, kjer se površja plača premogarjem. Lepo vreme bode nedvomno izboljšalo železniški promet in omogočil dobavo večje množine železniških vozov, tako, da bodo tudi premogarji lahko nekaj več zaslužili. The Hazel premogarji v mestu Canonsburg, Pa., kjer živi v mestu nad 15.000 prebivalcev, tu so šole, cerkev in druga zdravstvena ustanova, ki potrebujejo nekaj premogarjev, za delo strojov in pikom. Za delo s pikom se plača sedaj po \$1.1164 od tone-late. Za delo strojem in nakladanjem pa po \$0.94 od tone.

Rov je z odprtim uhodom. Premog je od 5% do 6% še veljiv visok. Dobra streha. Enako škrlevine kot povsod drugje v Pittsburghskem okraju. Plaćamo za škrlevino, če je nad 12 delcev debela. Hih stanovanje so le par minut hoda od rova in se dajo v način, da je \$7.47 do \$11.11 na mesec.

Hranjo in stanovanje za samece. Sprejmejo se le učeni premogarji. Ako ste že kedaj prej delali v permogorovu, tedaj se vrnite nazaj k temu delu, gototo boste zaslužili več kot pri drugih delih.

Ako želite živeti v prijaznem mestu, kjer ima vaša družina mestečno ugodnosti, teda je ne boste nadali boljše prilike kot je v Canonsburg, Pa.

OGLASITE SE OSERNO PRIPRAVILI JENI ZA DELO V HAZEL MINE, CANONSBURG, PA.

DR. LORENTZEN,

zdravi rovnatičem, srčno hbo, želodčne, jetorne, chistne in druge bolezni uspešno z chirurgičnim in elektročnim zdravljenjem.

Najstarejši in popolno urejeni zdravniški urad na celotnem okrožju. Nasveti in pojasnila brezplačno.

Miners Bank Blag. :::: Eleventh, Minn.

TELEGRAM.

Član naše tvrdke Gosp. Leo Strukelj nam je sporočil potom kablograma, DA JE PREJEL IN KASPOSAL IZ LJUBLJANE VSE ZA BOJE (BAKSE), ki so nam bile izberene do 17. januarja 1920 in so bile odposlane v Jugoslavijo na parniku "ARGENTINA".

Druga posiljavčna odhaja 30. aprila 1920. Na roki imamo veliko število zabojev za Jugoslavijo in kdo bo došel v tretjo posiljavčno. Gosp. Leo Strukelj bo počakal tako dolgo v Jugoslaviji, da bo presekrl točno razdelitev od naš poslanega blaga.

Vsek rojak naj torej hiti, da čimprej pomaga svojim dragim v starom kraju.

Teva (bakse) zaboja od 10 do 1000 funtor, cena za vnosino 14c na funt.

Pozdrav!

STRUKEL & HORAK.

European Trading & Export Company,
55 Ninth Ave., cor. 16th St.
Tel.: Clinton 2556.

Promislite dobre, komu boste izročili donar za pošiljanje v staro kraj ali pa za važno listko.

Sedaj živimo v času negotovosti in storabe, vsak skuša potati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor goče po dežetu.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepridakovane zaprte starim izkušenim in premožnim tvrdkam: kako bo pa malim neizkušenim začetnikom svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne posiljavčne se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

200 krov	\$ 1.00	1.000 krov	\$ 5.70
500 krov	4.00	5.000 krov	45.50
1.000 krov	9.00	10.000 krov	97.00
10.000 krov	98.00		

Oznakene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi.

Donar nam poslati je najbolj po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER.

Slovenska Narodina

Ustanovljena 9. aprila
1907.

Podpora Jednota.

Izhaja 17. junija 1907
v delavičnih.

GLAVNI STAN: 2027-28 SO. LAWNDALE AVE, CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Državljanski odbor.

UPRAVNI ODBOR.

Predsednik: Vrhovni Čakar, podpredsednik: Anton Hrust, Box 140, Canonsburg, Pa., zadevni tajnik Matij Turk, tajnik bolniškega odbiska Paul Berger, načelnik gl. knjigovodskega odbora Frank E. Tovar, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBOR.

John Underwood, predsednik, 408 May St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box 274, Barberville, Ohio, Jas. Radnik, Box 632, Smiths, Pa., Frank Smrk, 1800 Prentiss Street, Cleveland, Ohio.

SOLNIŠKI ODBOR.

Matt Petovič, predsednik, 18015 Waterloo Rd., Cuyahoga Falls, Ohio, Jakob Ambrož, 418 Pierpont St., Euclid, Ohio, Jas. Kain, 1007 W. 14th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vrhovni Čakar, John Underwood in Matt Petovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Ahl, 8124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Trček, Box 161, Lawrence, Pa., John Orton, 2425 Bagdad, Detroit, Mich., Jas. Stuh, 1101 E. 22nd St., Cleveland, Ohio, Mary Udov, 1444 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kara, 6100 So. Clark Ave., Cleveland, Ohio.

OGOVORNIK UREDNIK "PROSVETE": Jas. Kavalka.

POROI — Komisija z gl. odborom, ki deluje v glavnem sedežu, se vrli tako:
A. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

B. VSE ZADEVE SOLNIŠKE PODPORE se posiljevajo Solniški odboru S. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DEPARATIVE POSILJATVE IN STVARI, ki se naložijo gl. odboru, se posiljevajo v vseh delavskih odborov, ki jih vodi S. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljanje sledi posiljanju na sedišču: Matt Petovič, predsednik, 408 May Street, Springfield, Ill.

Vse posiljanje proti predstavnikom z gl. odborom se naj posilje na sedišču: Predstavnik S. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljanje proti predstavnikom z gl. odborom se naj posilje na sedišču: Predstavnik S. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljanje proti predstavnikom z gl. odborom se naj posilje na sedišču: Predstavnik S. N. P. J. 2027-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Odmre rekvizitje. Militarizem v Jugoslaviji na zelo čuden način dobavlja živež za vojaštvo. Kadars namreč zmanjka zalog, začne z rekvizicijami prav posebne vrste, seveda pa pri veleposadnih ali bankah, ki so nagromadili v spekulativne namene velike zaloge živil v Vojvodini in Slavoniji in kiračajo cene nečuvano kviku, temveč vojaška oblast si je stvar zmisliš mnogo enostavnejše. V Bački naškupujejo žito in moko slovenske aprovizacije. Vašemu je znano, kako nezadostno je Slovenija začela z moko. Saj je direkten škandal, da se mora občinstvo v agrarni državi nastavljati v dolgih vrstah, kjer izgublja dragoceni čas in si kvari zdravje, sašmo, da dobi hlebek kruha, in vendar je vojaška oblast v Subotici in Zomboru zasega koncem februarja slovenskim aprovizacijam okoli 150 vagonov žita in moke ter nekaj vagonov masti, ko je bilo na kolodvorih že vse pripravljeno za odvoz. Ali hočejo gotovi kragi v resnicu provočati v Sloveniji nemir in nered?

Pravica nekdaj in sedaj. Anno domini MDCXXXIII, 1633, duobus regnantis Ferdinandus (ko sta vladala dva Ferdinanda), stalo je na sramotnem odu pri cerkvi v trgu Hrastovcu prvezano dekle, ki je izven zakona postal smrtni. Seveda po tedanjih srednjevščinskih nazorih je bilo to strašno javno pohujanje. Toda kdo je zapeljal nedolžno dekle, ki je v enomer trdila, da je njen sin "klošternik"? Revijo je v samostan v Hrastovcu neslo k spovedi par grehov. V samostanu je izgubil nedolžnost. Očeta otroku dekle ni poznaš. Pravata je sramotno, ne zasluzeno kazen. Pri ljudeh ni napača namiljenja.

Anno domini MCMXX, 1920, po svetovni vojni, katere posledice bodo občutili še pozni rodrovi, je bilo pri sodišču v Hrastovcu radi vladugarstva in javnega pohujanja po postavi z dne 24. 5. 1885 oziroma po §516 kaz. zakona kaznovano mlado dekle na teden dni zapora. Kaj je storila revica? V ležni minosti je izgubila mater in bivala pri stremu, ker se se nje nibrat za njeno vzgojo. Nesla je

volno v prejšnji ter došla v detiko z vojaki, na kar je ostala pri vojakih par dni. Po postavi je zaslužila kazen. To je tista prokleta pravica! Nepremagljiva naravnina ginala je dekle v greh. Kaj bi bil reklo siroti Odrešenik? On bi ji odpustil z besedami: "Idi v se, poboljšaj se in ne greš več!"

Na seji višjega sodstva sveta v Ljubljani dne 4. in 5. marca 1920. se je upokojilo več učiteljev in učiteljice. Razširijo se nastopne sošole: V Gobriču, Javorju, Predvoru, Studenu, Toplicu, Višnjigori, Zg. Šiški. Deška in deklinska šola v Cerkljah pri Kranju se združita in razširita v Šestrazrednie. V Hruševki pa se ustanovi podružnica smartenske ljudske šole. Nadalje so se imenovalo stalne učne osebe na raznih šolah po Sloveniji. Nadučiteljska in učiteljska mestna, za katere ni bilo prisiljev, naj okrajni šolski sveti se enkrat razpišejo.

Mati in sin. Vojna grozot in trpljenja! Mati hrepeni po sinu, Neve, kje je ubogo dete. Hrepenujejo jo žene tja v daljne dežele. Ne more ostati v svoji rodni domovini. Sreča jo vleče, ji je nemirno, samo da bi videila še enkrat svojega sina. Slovenska rudarska rodbina je bila, ki je najprvo robotala kapitalizmu tam v renških rudnikih. Pozneje so se preselili v Francijo. Mati s svojim sinom Ivanom!.. Osem let je minulo. Vojna je izbruhnila... Njej so Francoski dovolili, da se je povrnila v rodno domovino. Sina Ivana, sposobnega za vojno prelivanje, pa so ji internirali tam v onih žičnih šotoriščih!.. Mati čaka in čaka, kadaj se ji povrne sin... Upanja nim. Gre vetrak na polje in prosi permanentnega uradnika, naj ji izposoji potne dokumente v Francijo, da vidi sina. Hočem, ga videti! Po danem svetu odide. Zapira vrata. Kmal se vrata zapet odpro. Vstopi jugoslovanski vojak, uslužben pri mestnem ujetniškem tovornu. Javi pol. uradniku: "Tu je Ivan Sušnik, interniranec v Franciji; Ne ve, kje je njegov dom! Ne ve, kje je njegova mati!".. Pol. uradnik premotriva sinove obrazne poteze in jih primerja s prejšnjimi matere. Da! to je njen sin! Pove mu, da je bila ravnokar njegova mati pri njem za potni list v Francijo. Odide vesel v nju, da je skorajšnje svidente z mamico!.. Usoda!

Velethotapac — prijet. "Naprej" je že svđedostno poročal o veliki zaplemi vtičnotapljenih tiščakov s ponarejenimi kolki na obmetni postaji Špilje. Takrat so finančni kontrolni organi našli v dunajskem visku kovčeg, napoljen s 60.000 bankovci po 1000 K. t. j. 60 milijonov krov. Te bankovce je skušal vtičnotapiti Salomon Fingerhut, zlatar z Dunajskega Novega mesta. Fingerhut je takoj po zaplenitvi pobegnil, na mestu pa je pustil tudi vse svoje potne dokumente, valed česar je bilo njezino zasedovanje zelo nujno. Salomona Fingerhuta so 8. 1. m. a retrali v Zagreb. V torek 9. 1. m. pa so ga pripeljali z dopoldanskim zagrebškim vlačkom v Ljubljano ter ga izročili ljubljanskemu policijskemu ravnateljstvu, ki vodi proti njemu preiskavo.

česar naj razvidijo, da je vsak upor brezvsočen. Menih je ponovil vse to, kar so mu rekli, toda v očeh si mu bral vse kaj drugega; naposled je dejal:

"Ne očnim toliko svojega življena kolikor prospeh samostana, torej čakam vaše odločbe in povem sovražniku do pičee vse, kar mi naročite."

Naročili so mu povedati generalu, da želé menih nadaljevati pogajanja, da pa ne morejo zavesti generalu, ki zapira poslanice. Drugi dan je dosegel v samostan še drugi menih Malshovski, ter se vrnil z istim odgovorom kakor prvi. Ko se je vrnil poslednji menih, sta oba poslušala svojo obsoho k smrti s takšnim samozatajevanjem in velo z veseljem, da so nad tem kar osupnili sodniki.

"Cemu se ne bi žrtvovala," sta dejala, "ako pa veja ta žrtva Bogu in kralju!"

Müller ju ukaže odpeljati. V sobi so ostali samodanšniki.

"S takšno prenapetostjo se je težko boriti," reče jeden izmed njih.

"S takšno vero so se odlikovali samo prvi kristijani, hočete reči?" vpraša knez Heski, obrne se k Vreščeviču in doda:

"Gospod Vejhard, rad bi vedel, kaj mislite vi o teh menih?"

"Nimam vzroka, da bi si lomil glavo nad temi budalostmi," odvrne ta, "saj se peča že gospod general dovolj z njima."

Med tem pa stopi Sadovski sred sebe ter obstane pred Müllerjem.

"Nadejam se, vaša dostojnost, da ne kaznите teh dveh menihov," reče odločno.

"A demu to!"

"Zato, ker potem ne bodo hoteli menihu nitisti več o kakih pogodbah; posadka se napije želje po maščevanju in ti ljudje bodo raje popadali druga za drugim, predno se podajo..."

"Wittemberk mi posilja težke topove."

"Vaša dostojnost, ne učinite tega," reče krepko Sadovski, "kajti to sta poslanca, ki sta prišla s polnim zaupanjem k nam."

"Za to zaupanje ju ukalem obesiti na vislico," odvrne Müller.

"Odmve vašega čina se razglasiti po vsej deželi ter vznemiri one, ki nam zaupajo."

"Mirujte mi vendar s temi vašimi odmevi. Ze stekrat sem silil to."

"Vaša dostojnost, ne učinite tega brez vednosti njegovega kraljevstva veličanstva."

"Vi nimate pravice, naštaviti mi mojih dolžnosti glede kralja!"

"Imam pa pravico prositi, da se me oprosti od vojščnine ter razložiti kralju za to svoje vzroke. Hočem biti vojak, ne pa rabelj!..."

Knez Heski stoji iz vrste sred sobe ter reče odločno:

"Dovolite mi, da vam stisnem roko. Plemište in pošten človek!"

(Adv.)

Obsojen verižnik s teleti. Mesarjev sin Vinko Flerin iz Ilana pri Kamniku je prevažal zaklana teletra iz kraja v kraj brez pravilnih prevoznic ter izkorisčeval pomankanjanje mesa v svoje verižniške sruhe. Obsojen je bil na 1000 K. in eden dni zapora. Sodba je že pravomočna.

Brat okradel brata. V Srebrnjaku na Hrvaškem je okradel Josip Knoblicher svojega brata Vekoslava. Odpri je njegov kovčeg ter mu vzel iz njega 12.000 K. od katerej jih je 6000 zakopal v neki sumi. Pri tem pa ga je nekdo opazoval ter nagnil orožnikom. Ta je ostalih 7000 K. zapravil po raznih gostilnah in drugih lokalih, tako da ni imel, ko so ga prijeti, skoraj ne ved.

Zaplenbe krompirja. Nekemu Josipu Logandu iz Škofje Loke so zaplenili 264 kg krompirja, ker je krompir prodajal kilogram po 5 K ter tako naviral eno živilom. Pri verižniškem uradu prejme svoje plačilo.

Odmev poloma. Anton Ambrož ml. je za časa poloma pobral na Vrhniku razno demobilizacijsko blago, po večini gospodarske stvari v vrednosti 1400 K. izročil je vse svojemu očetu Antonu. Državno pravduščiščo ju je obtožilo hudočelstva tatvine, češ, da sta vzele to blago novembra leta 1919. Anton mlajši prevzame pred sodniki za oba zgovoren zagovor:

"Prosim, to se je godilo leta 1918 novembra meseca, za časa poloma — na Vrhniku. Videl sem tam vse razmetano. Ljudje so vlačili vse domov. Rekel sem jim: 'Kaj delate, ljudje?' — Odgovoril so mi: 'Eh to je tako! Sedaj je sodni dan! Ni nobenega gospodarja ve!' Svoj zagovor končuje: 'Prosim, Takrat sploh še nobene države ni bilo!' — Ljubljansko deželno sodišče je Antona Ambroža ml. oprostilo otožbe hudočelstva tatvine, kakor tudi Antona star. otožbe deležnosti tatvine.

Velethotapac — prijet. "Naprej" je že svđedostno poročal o veliki zaplemi vtičnotapljenih tiščakov s ponarejenimi kolki na obmetni postaji Špilje. Takrat so finančni kontrolni organi našli v dunajskem visku kovčeg, napoljen s 60.000 bankovci po 1000 K. t. j. 60 milijonov krov. Te bankovce je skušal vtičnotapiti Salomon Fingerhut, zlatar z Dunajskega Novega mesta. Fingerhut je takoj po zaplenitvi pobegnil, na mestu pa je pustil tudi vse svoje potne dokumente, valed česar je bilo njezino zasedovanje zelo nujno. Salomona Fingerhuta so 8. 1. m. a retrali v Zagreb. V torek 9. 1. m. pa so ga pripeljali z dopoldanskim zagrebškim vlačkom v Ljubljano ter ga izročili ljubljanskemu policijskemu ravnateljstvu, ki vodi proti njemu preiskavo.

Spomladanski izpuščaji. so zelo nepristojno kinč in povzročajo akoraj neproračno bolečine in trpljenje. Poznami so vselej avtistične sredstva in vselej trdovrstnosti za zdravljenje. To povzroča nečisto kri. Očisti kri potem vponabe.

POTREBUJEMO

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

molke delavce za delo v naši veliki gumijevi tovarni na zapadni strani. Dobra plača. Dobro delovno stanje. Oglašajte se pri:

MECHANICAL RUBBER CO.

2630 W. Grand Ave.,

CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

močne ženske za delo v naši pralnici. Nobene skušnje se ne zahteva. Plača je \$17 na teden.

HUNTERS WEST SIDE

LAUNDRY

1437 W. Madison St., Chicago.

POTREBUJEMO ŽENSKE

za lažko tovarniško delo. 8 urne delo, v soboto pol dneva. Dobra plača. Oglašajte se na: 459 Hobbie Street.

SUPERIOR CO — Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

delavce za delo v livarni. Kakor tudi za delo zunaj pri kopanju. Dela se 9 ur na dan, plačamo po čas in pol za nadurno delo. Lahko delate če hočete po 60 do 70 ur na teden.

Nadalje potrebujemo izcene livarje za delo pri sivem železu. Dobra plača in delo od kosa. Dobro stanovanje se lahko dobi v najem vsak čas. sezeda morate imeti svoje pohištvo. Pišite če le mogoče v angleščem na

2630 W. Grand Ave.,

CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

ženske delavke manjške, 35 let stare, za razna tovarniška dela v gumijevi tovarni na zapadni bregu. Dobra plača in delovno stanje.

WHITMAN & BAERNS MFG.

COMPANY

Morgan and 120th St.,

CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

za naslov svojih treh striciev: prvi Anton Ulčar je bil pred vovo v Clevelandu, O. druga Frank Ulčar in Alojz Ulčar sta bila pa v Chicago, Ill. Ako kateri iz med rojakov ve za njih naslovne prosim ga naj mi jih sporoči, na moj naslov, tako bodo po sami to čitali naj nemudoma pisje in se prijavijo na naslov: Franc Ulčar, Maurerjeva ulica No. 273 Spodnja Šiška, Ljubljana, ali pa mojem sorodniku Florijanu Mikuliču, P. O. B. 232, Aurora, Minn.

MECHANICAL RUBBER CO.

2630 W. Grand Ave.

CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

DEKLETA za tovarniško delo; plačamo po \$18 tedensko za nečlane. Od kosa lahko zaslužite po \$25. Stalno delo. Oglašajte se pri:

954 W. 21st Street,

Chicago, Ill.

POTREBUJEMO DELAVCE

za gradnjo. Oglašajte se pri: SANATORIUM, Lincoln Park ob jezeru, ravno nasproti Fullerton Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

delavce za razna dela. Plačamo po \$4.50 in \$5.00 na dan.

Pridite na: 900 West 18th Str.,

Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

Imučenega hlinika. Oglašajte se: Housekeeper

HOTEL BREVORT

1